

**LEFAPHA LA THUTO LA GAUTENG
HLAHLobo YA MAKGAOLAKGANG**

**OCTOBER / NOVEMBER 2005
OKTOBER / NOVEMBER 2005**

**SESOTHO PUO YA LAPENG
BOEMO BO PHAHAMENG
(Pampiri Ya Bobedi)**

NAKO: Dihora tse 3

MATSHWAO: 100

DITAELO

- Pampiri ena e na le dikarolo tse tharo.
Karolo A ke dithothokiso, B ke tshwantshiso, athe C ke pale.
- Karolo A e na le potso tse pedi. Potso 1 e mabapi le thothokiso e sa ballwang mosebetsing o hlahisitsweng ha selemo se qala. O tlamehile ho araba potso ena. Potsong ya 2 ho botsitswe thothokiso tse nne. Araba tse PEDI feela.
- Karolo B le C di na le potso tse pedi. Araba potso e le nngwe feela, e leng ya mofuta wa tse kgutshwanyane kapa ya moqoqo.
- Ha o arabile ya mofuta wa tse kgutshwanyane ho Karolo B, araba mofuta wa moqoqo Karolong ya C kapa ha o arabile moqoqo Karolo B araba dipotso tse kgutshwanyane Karolong ya C

KAROLO YA A

DITHOTHOKISO

POTSO 1

O tlamehile ho araba potso ena.

Bala thothokiso e latelang o nto araba dipotso.

Kgapha tsa ka

Jwale ke lla sa mmokotsana.
Ke llela Basotho le bosotho;
Ke llela setjhaba le botjhaba;
Ha ho ya thehang tsebe,
Empa rui kgapha tsa ka 5
Di ke ke tsa wela fatshe.

Jwale ke lla sa mmokotsana,
Ke llela bangodi le bongodi;
Ke llela dingolwa le mongolo;
Ha ho ya thehang tsebe. 10
Empa rui kgapha tsa ka
Di ke ke tsa wela fatshe.

Kgapha tsa ka – K.P.D.Maphala

- 1.1 Hlakisa hore ho sebedisitswe tlohelo temeng ya pele. Qaqisa le bohlokwa ba tlohelo ena thothokisong? (3)
- 1.2 **Basotho le bosotho** ke mofuta ofe wa phetapheto? (1)
- 1.3 Hlakisa mofuta wa karaburetso o fuperweng meleng e meraro ya pele, o be o totobatse le bohlokwa ba yona. (2)
- 1.4 Bolela hore na ebe ke eng ha ho se na letshwao la ho bala pakeng tsa mola wa bohllano le wa ho qetela temeng ya pele. (2)
- 1.5 Lentswe **IIa** le na le botemengata (meelelo e mmedi kapa ho feta). Sethothokisi mona se bolelang ka lentswe lena **IIa**? (2)

[10]

POTSO 2

Dipotsong tse nne tse latelang kgetha tse PEDI feela mme o arabe tsona.

Tlhaka ya Basotho-P.T.P.K Maboea

- 2.1 Bala ditemathothokiso o nto araba dipotso.

Kajeno ke kajeno	
Enwa mmopi o letsoho bo! Tsa hae dintho o di hlophisitse, Karohanyo ya bosiu le motsheare Ke ha e tswala phetoho ya nako; E taolong ya hae nako, o a e kganna, Ha e kgutlele morao, e ya pele, Ha e kgelohe ka thato ya motho, Kajeno ke kajeno, ha se maobane, Ha se maoba, isao kapa ngwahola, Kajeno ke kajeno.	5 10
Bohang hle, re tedise mahlo, Hloohong ha se morri ke boditsi; Kgaitsemi o lebetse le ho tutuela, O jele difolere, dimoha le moya, Ke botutubala ratsale ke kgumame, Tlase tsona ho hlaha difate tjee, Mmao o hlile o marung ke dibapolo, Empa joo, motho a tla hlotsa enwa! Lebala lona athe ha se bosehlana na? Homme tshosobano ya sefahleho na? Ke maswebeswebe sa meseho ya tsethana Kajeno ke kajeno.	 15 20

- 2.1.1 Ka mantswe a hao, hlalosa seo o se utlwisang moleng wa 12 ho isa ho wa 15. (2)

- 2.1.2 Fana ka dinomoro tsa mela moo sethothokisi se sebedisitseng mela e tswelang/enjambamente. (3)
- 2.1.3 Qolla mela moo ho sebeditsweng lehlaso o be o bolele hore le sebedisitswe ka sepheo sefe? (3)
- 2.1.4 Fumana lentswe le nang le moelelo o le mong le: **ho apara diaparo tse ngata** temeng ya bobedi. (1)
- 2.1.5 Sethothokisi se sebedisitse lentswe – lekgohledi **jele** moleng wa 14. Fana ka lentswe le nepahetseng bakeng sa lena **jele** (1)
- 2.1.6 ...**ho hlaha difate** ho sebedisitswe sekapuo sefe le mofuta ofe wa karaburetso? (2)
- 2.1.7 Ngola ka mantswe a hao molaetsa wa sethothokisi jwalo ka ha o hlaha temeng ya bobedi. (2)
- 2.1.8 Fana ka mola moo sethothokisi se sebedisitseng lebotsi. (1)
- [15]**

2.2 Bala ditemathothokiso ebe o araba dipotso tse botsitsweng:

Mafahla	
Lailai! Mello e mmedi lerallaneng, <u>Le okametswe ke moru o motsho tsho!</u> Mafahla ke ha a ne a hlwella thaba, Ha thwe butleng, emang hona moo, Le be lebone hareng ba thaba ena, Ho lefifi le moru o a tshabeha, E sa le mafahla eso a eme moø.	5
Homme a kgabisitse na mafahla ana, Thaba botle ba yona e bo kga mona, Kananelo ke teboho e hlahiswang, Ho fana ka tshireletso le paballo, Ka hohle mohaho o dikile mafahla, Kobo e a apesitse ho phema kotsi, Kobontle ya ho apolwa e apeswe.	10
Di kgolo tse utollwang ke mafahla , A tseba kweetsa botebong ba thabahadi, A epe tse bodibeng a di phatlalatse, Jwale bohle re senolelwe diphiri Utlwa re itseba re re ditaba di mahlong, Teng re bale mohau le bonokwane, Bolo le bokweta di phatlalatswe.	15 20

<p>Tshebedisano le tataisano Ke mokgwa o motle wa mafahla Pshatla le leng o tlo bone tsietsi, O bone ha mosebetsi o sa phethahatswe, Lesotho e le tshenolo ya bafokodi, O reng ha o re le ka kgutlisetswa? Le letho le kgale le hlotse balopi.</p>	25
--	----

- 2.2.1 Sehlooho sa thothokiso ena ke Mafahla. **Mafahla** ao ho buuwang ka ona moo ke afe? (1)
- 2.2.2 Karaburetso e fumanwang thothokisong ena ke ya mofuta ofe? Tshehetsa karabo ya hao ka ho qolla mola. (2)
- 2.2.3 Moleng o thalletsweng ho sebedisitswe leetsisa. Bolela sepheo sa ho sebedisa mokgabisopuo ona thothokisong. (2)
- 2.2.4 Lentswe lena kweetsa moleng wa 16 le bolelang? (2)
- 2.2.5 **Kobontle ya ho apolwa e apeswa.** Ho sebedisitswe mokgabiso ofe wa puo/sekapuo (1)
- 2.2.6 Moleng wa 19 sethokisi se sebedisitse puo e sa tlwaelehang. Fana ka tthaloso ya yona o be o bolele hore e amana jwang le molaetsa wa thothokiso. (3)
- 2.2.7 Hobaneng ho sebedisitswe lebotsi moleng wa 27? (2)
- 2.2.8 Moleng wa bone ho na le kgefutsohare (sejura). E sebedisitswe ka sepheo sefe? (2)

[15]

2.3 Bala ditemana tse latelang o nto araba dipotso.

Lefitori la ngwetsi	
<p>Ya apara ngwetsi ho supa tlhomphe, E hlompha ka lefitori le letshwanahadi Le ntlafaditsweng ke dishweshwehadi, BoMphatlalatsane, Selemela ka boKgweri, Ho le kgabisa ka bophatshwana ba lona.</p>	5
<p>Lefatshe le ora tshireletso ya lefitori, Le le apesa ho kupetswe bofeela ba lona, Ngwetsi e ne e ka tsamaya jwang e le feela? Ha o bone lefatshe le le boimanyana, Moo bosiyong ba lefitori le leng bobebe.</p>	10
<p>Bohob ba lefitori ke bo tshabehang, Ha le apesa ditloholo tsohle sa lefatshe, Kajeno motho o bona le leino la sefofafane, Se tseba le ho ikotlolla se sa qamake, Athe bosiyong ba lefitori ha se bonwe.</p>	15

Sekgoba ona motsotso o se hlahile thuso, Ao! Ke neng nako e ne eka e ikemetse, Jwale se bone ka lefitori hore e ile, Se sa tla bo kga, se lebale ditshotlheho, Ho neng se nyolosa se theosa ho se thuso.	20
Le mora phokojwe o hlabisitswe o motlotlo, Motsheare ohle lelana le ntse le ipeha, Leihlo le ntse le mo kwertsha mathe kgafetsa, Empa jwale o tseba ho tsoma kgotso e hlahe, Le mo apesitse lefitori, ha a bonwe.	25
Tshohle di thabetse ho kgatholoha Ho tliswang ke lefitori le lephatshwana, Sello se mpa se hlaha ho mora sehwei, Mosebetsi o ne a hlophisitse o mongata, A se tsebe ha lefitori le kgaola nako.	30
Lefitori le phuta bohlaswa ba ngwetsi, Athe le thabisa difofane le dikgoba, Dihlokaboya di fumana ho ka sirela, Bohlaswa le bofeela bo apolwa ke letsatsi, Botle le bobe qoleng ya lefitori la ngwetsi.	35

2.3.1 Hlahisa bonono ba seroki ka ho hlakisa tse latelang o be o fane ka sepheo sa ho sebedisa matshwao ana a bothothokisi.

(a) Phetamohopolo/Phetamoелеlo	(3)
(b) Lebotsi	(3)
(c) Kganyetsano	(3)
(d) Karaburetso	(3)
(e) Morethetho	(3)

[15]

2.4 Bala ditema tse latelang o nto fana ka bonono le bokgabo ba thothokiso o sebedisa dihlooho tse boletsweng:

Itekele, itekele hape	
Thuto ke ena, e apese tlhokomelo, Itekele, itekele hape, Moqhaka o o hlotse la pele, Itekele, itekele hape. Sebete se ke se kgutlele ho wena, Hoba mamello le pheello Di ka o hapisa moqhaka, Itekele, Itekele hape.	5
Hang kapa habedi o ka hloka kotulo, Feela, itekele, itekele hape, Mamello e tla o tswalla katleho,	10

Itekele, itekele hape. Tshotleho ha se dithong le manyofonyofo, Le holane lebelo re sa ikgapele, Maamong ana, o itlama kang na? Itekele, itekele hape.	15
Thomo e letlapahadi, mohlaka ho thetwa, Itekele, itekele hape, Nako e tla o atametsa moqhakeng, Itekele, itekele hape.	20
Tseo bongata bo ntseng bo di phetha. Ho di phetha wena o ka sitwa keng? Ka mamello le tshepo, boloka taelo: Itekele, itekele hape.	

- 2.4.1 (a) Mekgabisopuo. (3)
(b) Lehlaso. (3)
(c) Mola wa thothokiso. (3)
(d) Mookotaba. (3)
(e) Maele. (3)
- [15]**

MATSHWAO A KAROLO YA A: [40]

**KAROLO YA B
TERAMA**

POTSO 3

Leru Le Lefubedu – T.W.D. Mohapi

Araba potso 3.1 kapa 3.2.

3.1 Bala diqotso ebe o araba dipotso tse botsitsweng.

Qotso A

<i>Kopanong ya Mmaletswai</i>	
Boshof:	Kajeno re kopane mona re le baetapele ba dinaha tse ahisaneng. Re arotswa ke moedi ka botjhaba ho rona le bona ke moedi ka borwa le ka bophirimela. Moshweshwe re a o amohela. Ha re tloha mona re tsamaye re tshohlile ditaba ka botlalo mme bohle re kgotsofetse. Moshweshwe ke se ke utlwetse ka wena, o a hlompheha, mme ke rata ha re ka sebedisana ntle le ntwa.
Moshweshwe:	Ke thabela puo ya hao Boshof. Lentswe ka leng leo o le buileng ke tla le hopola hantle. Ke tshepa hore o tla dumellana le nna ha ke re re bua re le banna, dithaka. E mong le e mong o buella naha

	ya hae. Ya ka naha e simolla Lekwa e yo tjho Senqu,e qale Maloting e yo wela kwana bophirimela;ke hore ke bolela moo bontataomoholo ba fumaneng ho ena le Basotho teng. O ka di bitsa dibaka tsa Lesotho, boMaokeng, Mmasilo, Makeleketla, Mangaung ho ya boMmaletswai mona moo re dutseng teng.
Boshof:	Ke utlwa ke makalla boitshepi boo o nang le bona. Ho bolelang hore ke wena ya hlohleletsang Basotho ba hao ho re senyetsa, ho utswa mehlape ya rona.
Moshweshwe:	Boshodu ha esale ke bo nyonya ho tloha bonyaneng ba ka. Ha ke utlwisise hore ha se ke taba moriri tjee ebe jwale nka kgothaletsa mang ka bobo.
Boshof:	Ke utlwile ba bolela ka boqitolo ba hao, kajeno ke bo utlwile. O kgeleke ha o bua, feela o sitwa ho kgalema setjhaba sa hao. Boshodu bo ka se fele ha mashodu a sa otlwe!
Moshweshwe:	Lerumo la molomo le bohloko. Banna ba heso ha re tsamayeng. Ha re yeng, le sa duletseng! Boshof, re tla buisana ka mangolo!
Boshof:	Ke a makala ruri hore o halefe hakana. Ke ne ke mpa ke hlahisa maikutlo a ka ho thibela kgohlano maharenga Basotho le Maburu.
Moshweshwe:	O hlokomele taba e e nngwe Boshof, nke ke kaitlamo hore ho ka se be le boshodu hape, mashodu ha a ke a mpoelle ha a ilo utswa...ke jele dijo tsa lona hona jwale, ho bobebe hore nka di hlatsa, empa ho boima hore nka hlatsisa mashodu tseo ba di utswitseng...Ha re yeng banna, ke kgathetse jwale. Naha ke ya Basotho!

- 3.1.1 Puong ya hae Boshof o bolela ka moo a thabileng ka teng ho kopana le Moshweshwe eo ba kopanetseng meedi le yena. Ka dintlha tse PEDI a ko hlalose boitshwaro ba Boshof qotsong ena. (4)
- 3.1.2 **Ha re tloha mona re tsamaye re tshohlile ditaba ka botlalo.** Hantlentle se tsekwang ke batho baa ke sefe? (1)
- 3.1.3 Takatso eo morena Moshweshwe a neng a e labalabela haholo ke efe bakeng sa naha le setjhaba sa hae? (2)
- 3.1.4 Boitshepi boo Boshof a bo makallang ba Moshweshwe ke bofe, mme o bontsha makalo eo ka mantswe afe? (2)
- 3.1.5 Moshweshwe o bolelang ha a re: **Lerumo la molomo le bohloko.** (2)
- 3.1.6 Ho tswa qotsong Boshof o bua ka ho thibela kgohlano mahareng a Basotho le Maburu. Bohlokwa ba yona ke bofe tshwantshisong? (2)
- 3.1.7 Hlahisa maikutlo a Moshweshwe puisanong ya hae le Boshof. (2)

Qotso B

<i>Moshweshwe o pitsong, Thaba Bosiu</i>	
Makwanyane:	Ha e lale! Tsie lala! Setjhaba sa Lepoqo ha se kgutse hle...! (<i>Ha re swaa fatshe</i>)
Makwanyane:	Bana ba Thesele. Thesele e tsamaya e theselaka! Kajeno re kopane ho tla mamela morena e moholo, mora Mokgatjhane, morena Moshweshwe. (<i>Setjhaba sa hoa</i>)
Makwanyane:	Re tla kopa morena ho hlahisa lentswe haholo ha naha e se e fokotseha tjena.
Moshweshwe:	Bana ba thari e ntsho. Sello sa lona kese utlwile; molaetsa le ona ke o fumane o tswa ho Boranta. Boranta o re pele Pudungwana e fela ho be ho se Mosotho le a mong ka nqane ho mohokare. (<i>Setjhaba sa dumaela</i>) Ha e hate ka maro...butleng bana ba kwena sehahaba bodibeng. Le nna ke qakehile ho utlwa mantswa a tshosang seka ao... Boranta o a re nyatsa, Boranta o e lata letailana. O nahana hore le tla phutha neneng...athe masimo ona a tla kotulwa neneng...
Setjhaba:	Ha re falle! Ha re falle! Ke naha ya rona eo!
Moshweshwe:	Mehoo ha e thuse letho, ntwā e a senya. Tlohelang tsohle matsohong a ka ketla le tlisetsa kgotso!
Molapo:	Ha ho moo re yang! Naha ya rona e ke ke ya hatjwa re ntse re shebile, re...
Mopedi:	... ho molemo ho shwella naha ya hao, ho na le ho lelekwa seka ntja e qatile mohatla, mme re phele ka bokgoba...
Molapo:	Moshweshwe..ha eba o batla ho re rekisa hore re be makgoba...dumela hore re lwane, re e hlanake senna, ho kgaohē moo ho kgwehlang teng, mme re hlolwe ha eba re hlolwa. Ke hona re ka bang makgoba.
Mopedi:	Re lefise lekgetho, re amohe dikgomo, dinku, re amohetse tsohle...empa hore re be makgoba a Maburu, setsweng ke hole!
Letsie:	Owele hle! Owele bana ba Mmants'ho, ha re se befeng hakaalo ra tloha ra...
Makwanyane:	Banna, nna ke kgathetse ke dipuo, dipuo! Ha re teeleng Makeleketla le Thaba Ntsho hare. Re ripitle ho sale masupi, ntja e shwe le monga yona. (<i>Moshweshwe a tsitsinya hlooho a hara</i>)

- 3.1.8 Bana ba Thesele. Thesele e tsamaya e theselaka! Mona ho reneketswa bomang? (1)
- 3.1.9 Morena Moshweshwe o ile a nka qeto ya ho etsa kopo ho mofumahadi hore Lesotho le be tlasa taolo ya Borithani. Sepheo sa ketso ee ke sefe? (2)
- 3.1.10 Ditshoso tseo Boranta a di entseng ho Basotho ha ba ka ba dumellana le tsona. Makutlo a setjhaba, Makwanyane le bara ba morena Molapo le Mopedi e bile afe mabapi le ntlha ee. Qolla ntlha tse THARO. (6)
- 3.1.11 Ho fihla ha ba basweu naheng ya Lesotho ho bile le ditholwana tse bosula ka ho baka mathata bophelong ba Basotho. Fana ka ntlha tse PEDI ho hlakisa sena. (4)
- 3.1.12 Ha o bona Makwanyane qotsong mona ke motho ya ka rarollang taba tsa Boranta? Hobaneng ha o realo? (2)

[30]

KAPA

3.2 Bontsha ka moo mongodi a re hlaisetsang botho kapa semelo, kgolo le seabo sa dibapadi tse latelang ho ntshetsa terama pele.

- 3.2.1 Moshweshwe
- 3.2.2 Makwanyane
- 3.2.3 Moletsane
- 3.2.4 Adele
- 3.2.5 Pretorious (15)

3.3 Kgohlano ke yona tshiya ya terama. Qoqa haleletsana ka kgohlano e bakilweng ke moedi, noka ya Mohokare tlasa dihlooho tsena:

- 3.3.1 Qaleho ya kgohlano
- 3.3.2 Sehlohlolo sa kgohlano
- 3.3.3 Tharollo le phethelo. (15)

MATSHWAO A KAROLO YA B: [30]

KAROLO YA C

PALE

O botsitswe potso tse Pedi. Araba e le nngwe feela. Ebang o kgethile potso ya dikarabo tse kgutshwane karolong ya B mona araba ya moqoqo

POTSO 4

Mehaladitwe ha e eketheha – T. Mafata

4.1 Bala diqotso ebe o araba dipotso tse botsitsweng.

Qotso A

Matsatsinyana ka mora hore Kgama a phonyohuwe ke Dibakiso ka tsela ena, a imamella ho boela a mo lata hape. Lerato la hae ho ngwanana enwa le ne le ntse le tota hanyane ka hanyane. O ne a se a bile a kenetswe ke mokgwa wa ho lora a ntse a mo fereha. Ruri ho ne ho se ho fihlile moo lerato le mo tjhesang, le mo besang methapo ya peli hoo le etsang hore a ngongorehele hore Dibakiso a mpe a mo amohele ka pelo ya hae O ne a kile a bolella kgaitsemi ya hae, Dipuo, ka ho kekelelona ha lerato ka hare ho yena, mme eo a bontshitse boikemisetso bo matla ba ho mo thusa ho tshwasa Dibakiso. Empa jwale o ne a sa rate ho hang ha Dipuo a ne a ka kena taba ena tshoha hore botaila bo ne bo ka nna ba hlaha katamelanong ya bona, etswe o ne a tseba hore dikamano tsa banana mokgwa tsona di tsamaya di bata, di tjhesa- mohlomong Dipuo o ne a ka nna a ya buisana le Dibakiso nakong eo ba sa yeng mmoho hantle, ebe ditaba ha di tsamaye hantle.

E ne e se feela Kgama a neng a nkehile ke sefefe sena sa lerato; e ne e le la pele, ka botoma, ka sefuthu, le ka lekgetlo; le ne le le hlaha, le ne le sa thapiswa ke boikaketsi bo kgemang le dikgabiso tse adimilweng mose ho mawatle, tsa mmamphephedi, tseo ereng ngwanana ha a di hloka ebe ha a bonwe botle; le ne le le mading a hae, le ile la mo fihlela Dibakiso a le boyeneng, a hlahetse ka tsela ya bosetjhaba; o ne a mo kgahla a le tshobotsing ya makgonthe.

- 4.1.1 Kgolong ya hae Dibakiso ho bontsha hantle hore ke ngwana ya holelang moetlong, ha a kwenehele ditshepiso tsa hae ho Kgama. Leratong la bona o teana le mathata. Fana ka a MARARO feela. (6)
- 4.1.2 Ebe ha o bona mathata ana a tiisitse lerato la batho bana na? Hlalosa. (2)
- 4.1.3 Kgama o itshupa e le ngwana ya jwang ha a bapiswa le Theko kgolong ya bona? (2)

Qotso B

Kgama o kgakgathwa ke batho

Yaba Tomase o qala ka ho re, "Bana beso ditaba tse etsahetseng ke tse bohloko, mme tse re swabisang re le batswadi ba banabana. Le jwale ke ne nka rata ha di hlalose ke Sentebaleng, hoja o teng lapeng mona, haa a ya sepetele ka lebaka la leihlo la hae le tswileng. Bosiung bo etelang letsatsi la maobane pele, moradi wa ka ya bitswang Sentebaleng o kene mona a tshabeha ke madi le mekgwabo a hlalosa hore o siile Kgama a ntse a kgakgathwa ke dikebekwa moo ba neng ba se ba itulela teng, e le ha bona. Yare ha re utlwa tsena, nna ka lebaka la ho tseba sebaka, ka re moena re hle re phallele teng ha Mma Sentebaleng yena a sala a ntse a thusa moradi. Re fetse ra tsamaya ra ba ra ya fihla moo; ra mo fumana a rapalletse hara letamo la madi! Yaba re qalella ho phopholetsa moo re neng re ka thola koloi ya ho mo nka". Mma Kgama a itshela ka dikgapha; a lla seboko sa mahlomola. Ha eba thata ho yena ho tswela pele ho mamella tlhaloso ya Tomase.

- 4.1.4 **Bana beso ditaba tse etsahetseng ke tse bohloko...** Mantswe a na a ne a buuwa ke Tomase. O ne a lebisitse ho bomang. Hlalosa maemo a ditaba mohlang oo? (3)
- 4.1.5 Bophelo ba baphetwa bana ba babedi ba hlahellang ho 4.1.4 bo ne bo hliile bo sa kgotsofatse ho hang ho ya ka kgodiso ya ngwana Mosotho. Fana ka ketso tse THARO tse dumellanang le polelo ena. (6)
- 4.1.6 Mafikeng ke motho ya neng a boulela boleng ba Basotho, ebile a le kgahlanong le ho kenya bana sekolo. A ko hlalose ka moo maikutlo a hae a tsamaelanang le diketso tse mpe tsa boKgama. (4)
- 4.1.7 Hlalosa se bolelwang ka polelo ena: **MmaKgama a itshela ka dikgapha.** (2)
- 4.1.8 Hlahisa dintlha tse HLANO, tse hlakisang ka moo semelo (botho) se sebe sa Sentebaleng se hlahang ka teng paleng ena. (5)

[30]

KAPA

- 4.2 Mookotaba wa pale ena ke kgohlano pakeng tsa thuto ya sekwalejwale le ya setso. Ho ya ka diketsahalo tse hlahang paleng ena qoqa ka **kgohlano** o itshetlehile hodima dintlha tsena:
- 4.2.1 Bophelo lapeng la Mafikeng le Mofifi. (10)
- 4.2.2 Kgolo ya Kgama le Theko. (10)
- 4.2.3 Titjhere Paulose le mohlalobi wa dikolo. (10)

MATSHWAO A KAROLO YA C: [30]

MATSHWAO KA KAKARETISO: 100